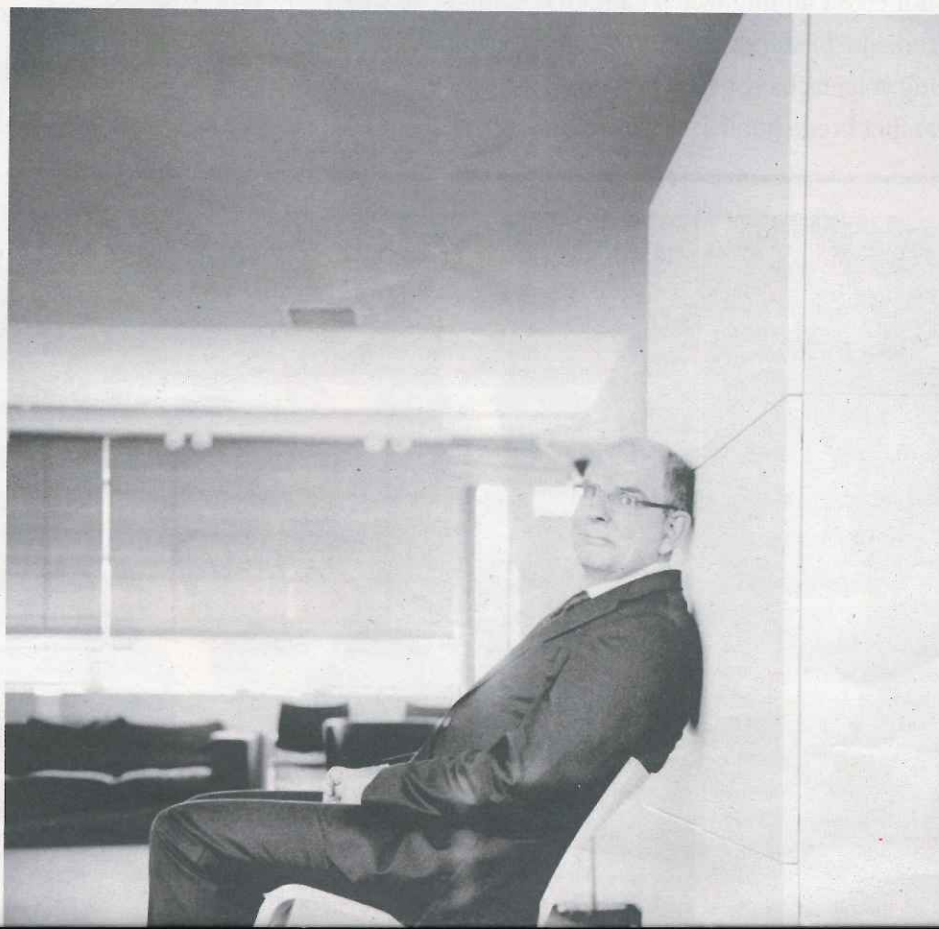


# Potpourrivoorstel over sociale procedures schaft 'efficiëntie' af, en nog veel meer...

Lieven Lenaerts

**H**et gerechtelijk wetboek voorziet in een eenvoudige toegang van de sociaal verzekerde tot de arbeidsrechtbank. Een eenvoudige brief volstaat. Die vormvrije en laagdrempelige procedure is maar mogelijk omdat de arbeidsauditeur onmiddellijk van de betwisting in kennis wordt gesteld en het dossier verder samenstelt door stukken op te vragen bij de socialezekerheidsinstantie (RVA, RIZIV, ziekenfonds, ...) en/of andere organen (OCMW, fiscus...). Wanneer dat voor mekaar is, stelt de griffier de zaak vast, zodat ze kan worden behandeld. Het openbaar ministerie dat van bij het begin een actieve rol gespeeld heeft, geeft mondeling of schriftelijk advies en vrij vlug kan een gemotiveerd vonnis volgen. In graad van hoger beroep gaat het voor het arbeidshof net zo, met dien verstande dat de inleiding gebeurt met het gebruikelijke verzoekschrift in hoger beroep. Maar ook daar stelt het auditoraat-generaal dikwijls bijkomende vragen, wanneer nieuwe argumenten of elementen worden aangevoerd. Die interactie met de socialezekerheidsinstanties geeft een onrechtstreekse controle op de kwaliteit van de sociale beslissingen, en in sommige gevallen gebeuren er aanpassingen of herzieningen, waardoor het geschil wordt opgelost vóór de rechterlijke uitspraak. Efficiënter kan niet en in sociale fraudedossiers worden fiscaal...



begint men daar toch terug over het advies. In sociale zaken moet dat gegeven worden wanneer de rechtbank erom verzoekt. De arbeidsrechtbank heeft daardoor twee mogelijkheden, ofwel van bij de inleiding van een zaak telkens automatisch zeggen dat ze om advies verzoekt, maar dat creëert overbodig administratief werk terwijl het om efficiëntie zou moeten gaan, ofwel wachten tot de zaak is vastgesteld en dan geval per geval oordelen of er advies moet komen. In die laatste mogelijkheid zal men wanneer de stukken niet voorafgaandelijk zijn opgevraagd tot de constatacie komen dat men bijkomende gegevens nodig heeft en dan verliest men hopen tijd, wat **vertraging met zich meebrengt**, maar wat ook meerdere keren de inzage van het dossier vereist; dus weer geen efficiëntie. Terwijl het nu perfect efficiënt loopt! Ik vermoed dat men telkens uit voorzorg voor de eerste mogelijkheid zal kiezen, wat dan weer tot overbodig werk leidt.

**Deze ontwerp tekst is geschreven door mensen die niet weten hoe het terrein werkt.** Terug naar het eerste potpourrivoorstel van minister Geens zou dan ook veel efficiënter zijn.

Nog erger wordt het wanneer de rechtbank geen advies heeft gevraagd en bij de behandeling moet vaststellen dat ze niet over alle gegevens beschikt. Dan moet voorlegging worden bevolen met heropening der debatten, wat dikwijls enkel resulteert in nog steeds onvoldoende informatie. Tijdverlies in het kwadraat en efficiëntieverlies in plaats van efficiëntiewinst. Men mag niet vergeten dat in sociale dossiers dikwijls ook fiscale informatie, medische gegevens of sociale onderzoeken moeten worden verzameld. Een rechter heeft niet de werkzame mogelijkheden die het auditoraat heeft. De auditeur kan bovendien onmiddellijk nakijken of het antwoord afdoende is en verder ingrijpen. **Ik begrijp werkelijk niet hoe men in naam van efficiëntie iets dat goed werkt zo de nek kan omwringen.**



...worden kleinere misstappen rechtgezet en bestraft.

Einde maart lanceerde minister van Justitie Koen Geens zijn justitieplan; hij noemt het een hinkstapsprong naar een rechtvaardiger en efficiëntere justitie. Op pagina 31 kondigt hij als één van zijn potpourrimaatregelen aan dat hij overbodige tussenkomsten van het openbaar ministerie wil vermijden. Hij hoopt zo in zijn efficiëntiezoektocht mankracht vrij te maken. Maar overbodige tussenkomsten vermijden betekent niet alle tussenkomsten vermijden. Het doel blijft immers meer efficiëntie. Daardoor behield de minister in zijn voorontwerp van eerste potpourriwet na consultatie van de colleges en raden van het openbaar ministerie en van de zetel ook de verplichte mededeelbaarheid in sociale zaken. In artikel 34 van dit voorontwerp luidde het: 'Buiten de gevallen van het eerste lid (van artikel 764) 10". Dat artikel verwijst naar de sociale zaken, waarvoor de huidige regeling behouden bleef. Het zou inderdaad dom zijn om bestaande efficiëntie af te schaffen.

## MEER ADMINISTRATIE EN TRAGERE RECHTSGANG?

Op vrijdag 8 mei 2015 passeerde het voorontwerp de ministerraad, nadat het voordien de ronde had gedaan op enkele kabinetten. De daardoor aangepaste tekst maakt van het bestaande consistente systeem een rommeltje, waardoor de verplichte mededeelbaarheid in sociale zaken losgekoppeld wordt van de huidige opvolging door het auditoraat. De tussenkomst van het openbaar ministerie kan nog verder gebeuren via een vraag van de rechter of via een omzendbrief van de minister. Na advies van het College van procureurs-generaal kan de minister richtlijnen bepalen die door het arbeidsauditoraat en arbeidsauditoraat-generaal uitgevoerd moeten worden. De minister komt zo rechtstreeks tussen in burgerlijke procedures en doorbreekt de scheiding der machten. Dat is een ongrondwettelijk achterpoortje, dat niet aanvaard kan worden.



*Deze ontwerp tekst is geschreven door mensen die niet weten hoe het terrein werkt. Terug naar het eerste potpourri voorstel van minister Geens zou dan ook veel efficiënter zijn.*

© BeigaImage

Na passage op een aantal kabinetten is het potpourri voorstel van de minister van Justitie over het terugdringen van onnodige tussenkomsten door het OM een rommeltje geworden, stelt raadsheer Lieven Lenaerts. Erger nog, het schendt nu de scheiding der machten.

Hoe ontkracht men de verplichte mededeelbaarheid, zoals die nu wordt toegepast? Mededeling aan het openbaar ministerie, verzamelen van bijkomende stukken voor het dossier

Het invorderen van stukken en het verlenen van advies worden geregeld door artikel 138bis, de mededeling door de griffie aan het auditoraat staat in artikel 764 Ger. W.

“  
*De scheiding der machten berust voorzeker op een evenwicht, maar een evenwicht dat enkel naar één kant helt, valt om.*

en advies verlenen maakten tot nu toe één geheel uit. In het voorontwerp gaat men dat opsplitsen, en de cruciale praktijk van de stukkeninzameling wordt daarbij gewoon vergeten.

In het nieuwe artikel 138bis schrijft men dat het advies enkel nog gegeven wordt wanneer het openbaar ministerie dat dienstig acht. Hoewel artikel 764 over de mededeling gaat,

## OOK QUICK WIN?

Maar de bedenkers van deze nieuwe 'efficiënte regeling' hebben nog een derde lid aan artikel 764 toegevoegd. 'Nadat hij het advies van het College van procureurs-generaal heeft gewonnen, legt de minister van Justitie de richtlijnen voor het verstrekken van een advies in de zaken bedoeld in het eerste lid vast. Deze richtlijnen zijn bindend voor alle leden van het openbaar ministerie. De procureurs-generaal bij de hoven van beroep staan in voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijnen binnen hun rechtsgebied.'

De minister gaat zich hier rechtstreeks inmen in de procesgang met bindende richtlijnen, de procureurs-generaal worden willige 'uitvoerders'. Dat strookt niet met de scheiding der machten. Ik herinner me de apothekersweegschaal discussies over de autonomie van het openbaar ministerie tegenover de uitvoerende macht. Maar die discussies gingen steeds over het strafrechtelijke en we kennen daar niet het Franse systeem, waar het openbaar ministerie volledig ondergeschikt is aan de minister. Maar hier gaat het over burgerlijke aangelegenheden en meer nog over de rechterlijke organisatie. Zonder schroom schaft men de bevoegdheid van de wetgever af en vervangt men die door 'richtlijnen' van de uitvoerende macht die moeten worden uitgevoerd door de procureurs-generaal. Dat is niet één brug te ver, maar rondt ongrondwettig.

Dit gaat veel verder dan de efficiënte werking van de arbeidsgerechten, maar heeft betrekking op heel justitie. Het toekennen van een zo vergaande macht aan de minister, die politiek oordeelt, bedreigt een welbegrepen plaats van het openbaar ministerie in ons gerechtelijk landschap.

De scheiding der machten berust voorzeker op een evenwicht, maar een evenwicht dat enkel naar één kant helt, valt om.

*De auteur is kamervoorzitter in het arbeidshof Brussel. Hij schreef deze bijdrage in eigen naam.*